

TRUPA DE LA „GRIGORIU” THE “GRIGORIU” TROUPE

Oana Ilie*

Abstract

At the beginning of the past century, tenor Constantin Grigoriu established the Romanian Lyrical Company, which got to be known as the “Grigoriu” Company, after its founder’s name. Even if the period when it functioned in seems short compared to the scale of history, its two decades of existence marked the history of Romania’s artistic life. On the one side, this is due to the fact that the company represented a competition to the National Theatre, thus offering the Bucharest public, and not only, an alternative. On the other side, Grigoriu discovered and promoted great names, such as Nicolae Leonard, Velimir Maximilian, Ciucurette, Carussy, Florica Florescu. Moreover, the “Grigoriu” Company contributed to the forming of a valuable generation of operetta singers, such as Florica Cristoforeanu, Elena Drăgulescu-Stinghe, Virginia Miciora, who were some of Romania’s greatest lyrical singers.

Cuvinte cheie: National Theatre, lyrical singers, “Grigoriu Troupe”, tenor, soprano.

„Compania lirică român de operă și operetă” a fost primul ansamblu permanent care a reprezentat o alternativă pentru artiștii români. Având o existență îndelungată, dacă o raportăm la efemera durată a numeroaselor trupe de la începutul secolului trecut, Compania lui Grigoriu a reprezentat rampa de lansare a lui Leonard și a tripletei comice: Maximilian – Ciucurette – Carussy. Numele ei este sinonim cu opereta și cu voia bună, trupa compusă din: tenorii I. Băjenaru, Al. Bărcănescu, C. Stănescu-Cerna, basul D. Theodorescu, artiștii Leonard, G. Niculescu-Basu, Velimir Maximilian, N. Niculescu-Buzău, N.P. Ciucurette, G. Carussy, Ion Cigallia, Margareta Dan, Elena Teodorescu, Aura Mihăilescu, Virginia Miciora, Leontina Ioanid, Ana Grand înveselind viața bucureștenilor prin rolurile memorabile realizate.

Studiul de față nu-și propune să reconstituie istoria¹, fascinantă de altfel, a „Companiei Grigoriu”, ci poveștile oamenilor care au făcut parte din trupă, ale

* Șef al Secției Istorie Medievală, Modernă și Contemporană, cercetător științific, Muzeul Național de Istorie a României; doctor în istorie, e-mail: oana_muzeu@yahoo.com

¹ Pentru informații privind istoria și evoluția companiei vezi: Oana Ilie, *The story of a story: the Grigoriu Theatre Company*, în „Studia UBB Dramatica”, LXIII, 1, 2018, p. 121-144.

căror biografii vom încerca să le creionăm pornind de la memorialistica, presa și literatura vremii.

Constantin Grigoriu (11 mai 1866, Iași – 1913, București), tenor.

Studii la Conservatorul din Iași (1884-1886), secția operetă, și la Conservatorul de muzică și artă dramatică din București. O scurtă perioadă a fost angajat al Teatrului Național din București, ca tenor, apoi a jucat în diverse trupe particulare.

Se apleacă și asupra scrisului, de numele lui fiind legate două dintre succesele din epocă: *Zâna Carpaților* și *Don' Vagmistru*. Scrie în publicațiile vremii, predă la Institutul Pompilian. A fost inspector al teatrelor sătești.

Într-o istorie a baletului românesc, Grigoriu apare printre fondatori, în compania lui activând încă de la început un grup de balet. Meritul și mai mare este acela că a încercat să creeze o școală de balet, în acest sens asociindu-se cu Oscar Schmidt. Școala de coregrafie a fost deschisă în anul 1908, dar interesul tinerelor s-a dovedit a nu fi foarte mare².

Constantin Grigoriu a fost și un mare descoperitor de talente, de numele Companiei Grigoriu fiind indisolubil legați: N. Leonard, Velimir Maximilian, Ciucurette, Carussy, Florica Florescu. Florica Cristoforeanu, Virginia Miciora.

Ioan Băjenaru³ (11 februarie 1863, Căciulați, jud. Ilfov – 5 noiembrie 1921, București), tenor.

Absolvent al Conservatorului de muzică și artă dramatică din București.

A „debutat”, încă din timpul studiilor, ca figurant în *Fântâna Blanduziei* a lui Alecsandri, ajungând în scurt timp să primească roluri în diverse opere puse în scenă la Național, unde fusese angajat încă din anul 1883. Va face parte și din trupa Operei Române, jucând în stagiunea 1885-86, alături de celebra Adelina Patti, în *Traviata* și *Lucia di Lammermoor*.

Chiar dacă talentul i-a fost unanim recunoscut, cariera lui Băjenaru nu a fost una lină. A fost angajat al Teatrului Național din Craiova (stagiunile 1891-92 și 1893-94), l-a urmat întotdeauna pe George Stephănescu, în încercarea lui de a pune bazele unei opere române, a jucat în diverse trupe și companii. A mers în turnee prin țară, fiind ovaționat la scenă deschisă.

A urmat două stagii de pregătire peste hotare, la Milano (1891) și Paris (1896), unde a luat ore de canto, din dorința de a se perfecționa. Spre sfârșitul vieții a fost el însuși profesor de canto, pentru a-și asigura un venit din care să se întrețină.

² *Baletul în România, considerații istorice* (I) pe <http://www.baletromania.ro/baletul-in-romania-consideratii-istorice/>

³ Ioan Massoff, *Tenorul Ioan Băjenaru și vremea lui*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, București, 1970.

A fost partenerul de scenă al unor mari voci ale epocii: Carlotta Leria, Nouvina, Hariclea Darclée, Elena Theodorini, Irina Vlădaia, Bel Sorel etc. În anul 1898, a cântat, alături de Hariclea Darclée, la nunta uneia din fiicele sultanului otoman Abdul Hamid al II-lea, fiind decorat pentru prestația sa cu ordinul „Medjidie”.

Membru fondator al Companiei Grigoriu, unde a jucat până în anul 1908, fiind nevoit să se retragă din motive de sănătate.

Alexandru Bărcănescu⁴, tenor

Absolvent al Conservatorului de muzică și artă dramatică din București; bursă la Viena.

Alexandru, fiul tenorului Constantin Bărcănescu, a debutat la Teatrul Național din București, în anul 1895, ca angajat în cor, alături de Virginia Miciora. A făcut parte din prima trupă românească de operă și operetă, alături de Virginia Miciora, Charlotta Leria, Ion Băjenaru, Aurel Eliade, Dem. Teodorescu, Grigore Alexiu, Nicu Poenaru, Petre Ghimpețeanu. După desființarea acesteia, joacă în trupa lui Nicu Poenaru alături de Ion Băjenaru, Margareta Dumitrescu (viitoarea Margareta Dan), Pepi Moor, Leontina Ioanid, Iosif Klein, George Niculescu. Alături de Niculescu-Buzău pune bazele unei trupe cu care fac turnee prin Moldova. Aici își face debutul N. Leonard.

Angajat al Companiei Grigoriu încă de la înființarea acesteia.

Își creează propria trupă în anul 1912, sub numele „Asociația lirică”, împreună cu Constantin Tănase, G. Niculescu-Basu, Robert Frank și P. Ghimpețeanu.

La sfârșitul Primului Război Mondial, artiștii lirici reîncep demersurile pentru crearea operei române, una dintre inițiative aparținându-i lui Al. Bărcănescu (februarie 1918). Chiar dacă a militat pentru necesitatea Operei, numele lui nu se regăsește nici printre fondatorii Societății Opera Artiști Asociați, creată la 21 septembrie 1919, nici printre artiștii înscriși în ea.

G. (Gogu) Carussy⁵

Fiul lui Georgescu Carussy, conducător de trupă pe la 1860.

Între 1892 și 1896 studiază la Conservatorul de muzică și artă dramatică din București, la clasa profesorului Ștefan Velescu, fiind coleg cu Nicolae Soreanu, Maria Giurgea, Coco Demetrescu.

⁴ Anca Florea, *Opera Română. Primul deceniu. Începuturi*, Radio România Cultural, 25 aprilie 2016,

http://main.radioromaniacultural.ro/pages/view/48338/slug:opera_romana_primul_deceniu_inceputuri.html

⁵ Ioan Massoff, *Tenorul Ioan Băjenaru și vremea lui*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, București, 1970; Ioan Massoff, *Teatrul românesc* (IV), București, Editura Minerva, 1972.

Angajat la Naționalul bucureștean în trupa lirică, alături de Petre Liciu, Vasile Toneanu, Nicolae Soreanu, Al. Catopol, V. Maximilian, Maria Ciucurescu, Maria Giurgea, Paulina Moor (1901). A făcut parte din „Compania L. Mihailovici – Al. Andronescu” de la Blanduzia (1903) și din cea a lui Grigoriu, încă de la înființare.

Renunță la Teatrul Național în timpul directoratului lui Al. Davila. Se retrage și din „Compania Grigoriu” în cursul anului 1906 (alături de Maximilian și Ciucurette), revenind un an mai târziu pentru a rămâne până în anul 1914. După moartea lui C-tin Grigoriu, Carussy pune bazele propriei trupe, alături de Florica Florescu, Nae Ciucurette, Anna Grand, Marioara Cinski, Stănescu-Cerna. Inițiativa se dovedește fără succes, făcându-l pe Carussy să se întoarcă la matcă. Va mai juca la Compania de Operetă Elisée (1920).

În anii următori intră în contact cu cinematografia, jucând în *Lia* (regia Jean Mihail, 1927), alături de George Vraca și baritonul A. Costescu-Duca, și cu mișcarea sindicală, fiind ales în comitetul de conducere al Sindicatului Artiștilor Lirici.

Nae Petrescu Ciucurette⁶ (1878, Buzău – 1926), actor.

Absolvent al Conservatorului de muzică și artă dramatică din București

Remarcat de N. Hagiescu după câteva mici roluri, joacă la „Eforie” într-un spectacol de revistă despre care povestește că, din cauza emoțiilor, Ciucurette a încurcat replicile și a fugit de pe scenă, ascunzându-se la Capșa. „Fugarul pierzând peruca și mustățile, situația devenea din ce în ce mai puțin limpede”. Se creează confuzie, intervin gardiștii, care vor să-l aresteze. Scapă după discursul lui Hagiescu: „Iertați-l, domnilor, căci nu este spion, nici asasin. Este un actor debutant, în prada emoțiilor!”

Cu tot debutul ratat, Ciucurette ajunge să joace la Național (debutează în anul 1902 în spectacolul *Vagabonzii*), să facă parte din ansamblul de la Blanduzia (1903), din trupa lui „Al. P. Marinescu – N. Poenaru” (1904), din Compania Grigoriu încă de la început, marele lui succes înregistrându-se în operete. După moartea lui Constantin Grigoriu, Ciucurette preferă să-și creeze propria trupă de operetă, alături de Dumitrescu-Silva și Florica Florescu.

Atras de cinematografie, va regiza și juca alături de Grigore Petrovicescu, în anul 1913, în comedia *Ghinionul*, după un scenariu scris de Liviu Rebreanu.

Despre alegerea lui Ciucurette de a fi actor, V. Maximilian amintește în memoriile sale: „îmi povestea odată că o vecină a întrebat pe mamă-sa:

– Mișo, ce s-a făcut fiu-tău, Ghiță?

– E sergent-major la artilerie, a răspuns mândră mama lui Ciucurette.

⁶ *Debutul actoresc puțin obișnuit al lui Nae Ciucurette* în „Realitatea ilustrată”, nr. 678, p. 9; V. Maximilian, *Ani, din cei cincizeci și cinci... Primii mei dascăli în teatru*, în „Teatrul”, an I, august 1956.

- Adevărat? Să-ți trăiască! Eh, cine are minte, ajunge! Dar Fănică?
- Fănică e elev de administrație.
- Fănică? Uite-te la el! Nu s-a lăsat nici el mai prejos! Să-ți trăiască! Și, apoi, cu jumătate de gură adăugă:
- Al mare, Nae (adică Ciucurette) e tot. . . ?
- Da. E actor la Teatrul Național.
- Și prietena, neștiind ce să spună, se mulțumi să îngâne:
- Ei, ce vrei. . . ? I-o fi plăcut lui...”⁷.

Florica Cristoforeanu⁸ (16 mai 1886, Râmnicu Sărat – 8 martie 1960, Rio de Janeiro); soprană lejeră și dramatică, mezzosoprană.

Absolventă a Conservatorului din Milano cu medalia de aur (1907).

Angajată la Compania de operetă Capodistria (1908-1910), cu care susține importante turnee în Italia, Suedia, Norvegia și Danemarca (sub pseudonimul Cristina Floreanu). Prim solistă a Companiei Grigoriu (1910-1913). Din 1914 se reîntoarce în Italia, unde cântă operetă; turnee în Argentina, Brazilia și Uruguay. Din 1919 director al companiei Città di Milano, iar din anul 1922 angajată a operei Scala din Milano. Va fi implicată și în activitatea Operei Române din București din 1924 până în anul 1940, când se retrage din viața artistică.

Margareta Demetrescu-Dan⁹ (1875 - 1943), primadonă.

Absolventă a Conservatorului de muzică și artă dramatică, clasa Carlotta Leria. A făcut parte din trupa de operetă condusă de A. Bobescu (1888), din „Unica operetă română” a lui Poenaru și Niculescu-Buzău, din „Asociația artiștilor lirici” (G. Stephănescu), din Ansamblul de la Blanduzia al lui L. Mihailovici și Al. Andronescu, din ansamblul lui Nicu Poenaru. A fost, la rândul ei, conducătoarea unei trupe de turneu, în anul 1908, alături de I. Băjenaru.

A fost aleasă să fie parte componentă a primului ansamblu de operă al Teatrului Național din Craiova. Aici avea să-și cunoască viitorul soț (Al. Demetrescu-Dan) și să ajungă, peste ani, societar cl. I.

Membră a „Companiei Grigoriu” încă de la înființarea acesteia.

Elena Drăgulescu-Stinghe¹⁰ (1881, Ploiești - 1970, București), cântăreață română de operă și operetă.

⁷ V. Maximilian, *Ani, din cei cincizeci și cinci... Primii mei dascăli în teatru*, în „Teatrul”, an I, august 1956, p. 33.

⁸ Florica Cristoforeanu, *Amintiri din cariera mea lirică*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, București 1964.

⁹ Ioan Massoff, *Teatrul românesc* (IV), București, Editura Minerva, 1972.

¹⁰ Elena Drăgulescu-Stinghe, *Amintiri*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, București, 1965.

Absolventă de canto (premiul întâi) și vioară (premiul II; premiul întâi îl obținuse Grigoraș Dinicu) la Conservatorul din București (1906). Cursuri de canto în particular cu Elena Theodorini, Carlotta Leria și la Paris, în perioada 1910 – 1912, cu profesorul Gandubert (fost tenor la Opera Comică din Paris) și cu compozitorul J. Archainbeau.

Debutează în anul 1902; solistă a corului „Carmen” (1902-1909); angajată a Companiei Lirice Române C. Grigoriu (1908-1909).

La recomandarea lui George Enescu, este primită pentru o audiție la Opera Comică din Paris, în urma căreia va primi primul său angajament – debutul în *Pré aux Clercs* (Ferdinand Hérold) la 26 septembrie 1910.

Între 1910-1914 cântă în Franța, Statele Unite ale Americii (sub numele de Elena Fregoleska), Belgia, dar și Basarabia. Reîntoarsă în țară, pe fondul izbucnirii Primului Război Mondial, între 1914-1915 este solistă la Compania de Operetă care a jucat la Teatrul Liric și la Teatrul Eforie. După o perioadă în care concertează fără a avea un aranjament stabil, se retrage la Iași în timpul refugiului, cântând, între 1916-1918, la Opera din Iași.

Unul din fondatorii Societății Lirice Opera (1919), transformată în anul 1921 în Opera Română din București.

Florica Florescu¹¹ (?-1968)

Născută la Ploiești. Nepoata lui Zaharia Buruienescu, cel care a angajat-o, de la vârsta de 17 ani, în formația sa de turneu. A mai făcut parte din trupa lui Nicu Poenaru, jucând la Rașca începând cu stagiunea 1905, și din cea a lui Achille Popescu, unde cunoaște primul său succes cu *Mamzelle Nitouche*.

Era angajată a Teatrului Național din Craiova când a remarcat-o Constantin Grigoriu și a convins-o să-l urmeze la București. A jucat în Compania Grigoriu din anul 1909 și până la moartea fondatorului acesteia. Marele ei succes a fost în opereta *Suzana*, care s-a jucat de peste 120 de ori.

Din 1914 joacă la Grădina Blanduzia alături de Anna Grand, Marioara Cinski, Stănescu Cerna, în trupa lui Carussy. După căsătorie s-a retras din activitate, revenind însă asupra deciziei la scurt timp.

Leontina Ioanid¹²

Debutul și-l face la Teatrul Național din București în stagiunea lirică 1894-95, jucând alături de Irina de Vlădaia, Eliza Odesianu, Josefina Gălușcă, Ioan Băjenaru, Gheorghe Vasiliu, Nicolae Poenaru, Al. Nanu ș.a. Cum trupa se desființează din cauza problemelor financiare, Leontina Ioanid joacă, începând cu

¹¹ Nicușor Constantinescu, *Cu Florica Florescu despre ea și despre alții*, în „Rampa”, anul XIII, nr. 3226, 22 octombrie 1928.

¹² Ioan Massoff, *Teatrul românesc* (IV), București, Editura Minerva, 1972.

anul 1899, la Grădina lui Mitică Georgescu, în trupa lui Aron Bobescu, din 1902 la Liric, în trupa „Unica operetă română”, condusă de Poenaru și Niculescu-Buzău.

În stagiunea 1902/03 o găsim la Craiova, în trupa de operă a Naționalului craiovean, apoi în formația de turneu a lui Băjenaru și a Margaretei Dan, pentru ca din primăvara anului 1903 să se întoarcă la București, pentru a se angaja în „Compania de operetă Andronescu-Mihailovici” de la Blanduzia.

După un scurt intermezzo în trupa „Al. P. Marinescu – N. Poenaru”, se alătură proiectului lui Constantin Grigoriu, unde va rămâne până la retragerea acestuia de la conducerea trupei.

Debutul în cinematografie și l-a făcut târziu, în anul 1943, în filmul *O noapte furtunoasă*, alături de Radu Beligan, Alexandru Giugaru ș.a. Pentru că a jucat și o perioadă destul de lungă după cel de-al Doilea Război Mondial, fiind angajată a Teatrului Mic din Capitală, Leontina Ioanid a fost distribuită în anii `50 ai secolului trecut în filmele: *Mitrea Cocor* (1952), *La un punct de agitație* (1952), *Nepoții gornistului* (1953), *Gelozia bat-o vina* (1954), *Fetița mincinoasă* (1956).

Elena Leonard,

Fiica tenorului Dimitrie Teodorescu (Theodorescu).

Absolventă a Conservatorului din București, clasa de armonie, contrapunct și compoziție. În particular luase lecții de canto cu Maria Assan.

Membru fondator al „Societății lirice română” a lui G. Stephănescu, alături de tatăl ei și de I. Băjenaru, C-tin Grigoriu, Maximilian ș.a. (1902) și al „Companiei Grigoriu”. Aici îl va cunoaște pe viitorul ei soț, Nae Leonard. Cei doi tineri s-au căsătorit la 28 august 1905 la Biserica Domnița Bălașa, dar mariajul a eșuat relativ repede, din cauza vieții dezordonate a artistului (divorțul se va pronunța abia în anul 1911). Cu toate acestea, au rămas buni prieteni, jucând împreună și după divorț. Elena se va recăsători cu regizorul Alexandru Mavrodi, director al Teatrului Național din București între 1915-1916, 1922-1923 și 1931-1933.

N. Leonard/ Leonard Nae¹³ (1866, jud. Galați – decembrie 1928, Câmpulung), tenor.

Debutează în anul 1903, în trupa lui Nicu Poenaru. Urmează un interludiu în trupa lui P. Marinescu de la „Rașca”, până la intrarea în Compania Grigoriu, unde va juca până la desființarea ei.

Alături de trupa lui Alexandru Bărcănescu și Niculescu-Buzău merge în turnee. Preluarea rolului lui Bărcănescu din *Fetițe dulci* (tenorul își cam pierduse vocea și era la o vârstă și formă fizică ce nu-l făceau credibil în rolurile de june prim) îi aduce faima mult visată.

¹³ Th. Bălan, *Leonard „Prințul Operetei”*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, București, 1965.

Anii cât a jucat la Terasa Oteteleşanu pot fi considerați perioada de glorie a lui N. Leonard. După destrămarea companiei Grigoriu, își face propria trupă alături de Velimir Maximilian. Lipsa succesului îl va determina pe Maximilian să se retragă din trupă în anul 1922. Leonard va mai încerca o scurtă perioadă de timp să resuscite genul operetei. Joacă în Franța în perioada 1924-1926 cu săli arhipline.

Spre finalul vieții joacă la Sărindar, alături de Elena Zamora, Gh. Timică, G. Groner, G. Chamel, Tantzi Cutava-Barozzi, apoi la „Alhambra”. Moare în anul 1928 la Câmpulung¹⁴.

Velimir Maximilian¹⁵ (18 august 1882 – 18 august 1959), actor

A jucat în toate genurile, făcându-se remarcat în operetă și comedie.

Se înscrie în anul 1900 la Conservatorul de artă dramatică din București, Secția de artă dramatică, profesor C.I. Nottara, iar un an mai târziu era deja angajat la Teatrul Național.

În toamna anului 1902 primește de la George Stephănescu un rol de societar la nou înființată „Societate Lirică Română”. Colegi societari îi erau: tenorul Ioan Băjenaru, baritonul Aurel Eliade, basul Dimitrie Teodorescu. Cum noua „operă” nu a rezistat, în anul 1903, Maximilian se duce pentru o stagiune la „Compania de operetă Andronescu-Mihailovici” (Grădina Blanduzia) pentru a juca alături de I. Băjenaru, Bărcănescu, Murgeanu, Ciucurette, Carussy, Margareta Dan, Virginia Miciora, Leontina Ioanid, Aura Mihăilescu, Ana Grand ș.a.

Începând cu anul 1904 a făcut parte din Compania Grigoriu (angajat ca bas comic), a cărei conducere o va prelua după decesul celui ce-o crease. După aproape 20 de ani de operetă, în anul 1922 se angajează în Compania fostului său coleg de la Conservator, Tony Bulandra. A avut un rol important și în compania soților Bulandra, ajungând să fie asociat la conducerea acesteia. Compania va purta și numele lui, fiind cunoscută în anii '30 ai secolului trecut, în funcție de cei aflați la conducere, drept: „Compania Bulandra – Manolescu – Maximilian – Storin” / Bulandra – Maximilian – Storin / Bulandra – Maximilian/ Bulandra – Maximilian – Storin – Leny Caler.

După închiderea Teatrului Bulandra (1941), Maximilian va mai juca la Teatrul Municipal, Teatrul „Maria Filotti”, Teatrul de Comedie, Teatrul Modern, Teatrul Victoria, încheindu-și cariera la nou creatul Teatru al Armatei.

După impunerea cinematografului, Maximilian joacă și în filme: *Un leac pentru soacre* (1913) alături de Florica Florescu și *Bulevardul „Fluieră vânt”* (1950) cu Radu Beligan, Alexandru Giurgaru, Ion Finteșteanu.

Virginia Miciora¹⁶ (cca 1890 -), mezzosoprană

¹⁴ George Baci, *Nicolae Leonard*, în „Confluente literare”, an I, 2011.

¹⁵ Ioan Massoff, *Între viață și teatru*, București, Editura Minerva, 1983; Velimir Maximilian, *Evocări*, București, Editura Meridiane, 1962.

Din anul 1898 angajată în trupa lirică a Teatrului Național din București, obținând rolul principal în opera *Petru Rareș* (după o nuvelă de Nicolae Gane, muzică de Eduard Caudella) la deschiderea stagiunii 1900/01.

Cum veniturile nu erau cele dorite, în anul 1901 s-a decis ca stagiunea de operă să fie dată în antrepriză. Câștigătorul „contractului” a fost Alesandro Onofri din Milano. În acest ansamblu, Virginia Miciora a petrecut doi ani, Onofri fiind nevoit să denunțe contractul în vara anului 1902.

După un interludiu la TNB (reîncadrată în ansamblul liric pentru stagiunea 1902/03) și la „Compania de operetă Al. Andronescu – L. Mihailovici”, Miciora ajunge la „Compania Grigoriu” încă de la formarea acesteia.

În deceniul al doilea al secolului trecut va mai apărea în spectacole ale „Companiei de Operetă Elysée” și ale altor trupe sezoniere, întorcându-se în final la prima ei dragoste, opera.

George Niculescu-Basu¹⁷ (9 aprilie 1882, Brăila – 19 octombrie 1964, București), bas.

De mic cântă în corul Bisericii Sfântul Nicolae, fiind atras de muzică și de trupele care poposeau în turneu la Brăila.

Între 1903-1915, George Niculescu joacă și el în aceste trupe, ce mergeau de multe ori în turnee cu decoruri și orchestre improvizate, pentru ca din anul 1915 să decidă că se va dedica în totalitate operei. Membru în „Compania Grigoriu” încă de la crearea acesteia. Participă, alături de George Enescu, la spectacolele susținute în spitale pentru răniții de război.

Chiar dacă deținea o voce puternică, întinsă pe mai multe registre, și un talent nativ scenic, lipsa studiilor muzicale l-a făcut să plece în anul 1919 la Milano pentru a urma studii de specialitate alături de Vittorio Podesi, Carlo Ragni, Giuseppe Danza. În paralel joacă la Teatrul Carcano din Milano (1919), la Teatrul Regio din Parma (1920). Timp de trei ani are concerte în Cairo, Bologna, Milano, Lisabona.

Se reîntoarce în țară, iar la 4 ianuarie 1922 susține primul său concert pe scena Operei din București (la invitația lui Scarlat Cocorăscu, directorul Operei). Se angajează la Opera Română, continuând însă să cânte și în afara țării: Viena, Monte Carlo, Palermo.

Nicolae Niculescu-Buzău¹⁸ (1872, Buzău – 1960), actor de operetă și revistă.

Debutează în anul 1889 în trupa lui Zaharia Burienescu și Al. Leonescu, alături de care merge în turnee prin țară. Ajuns la Craiova, rămâne copist la Teatrul Național din localitate, unde va juca în stagiunea de operetă alături de Josefina Gălușcă, Irina de Vlădaia, A. Bobescu, Nicu Poenaru, Ioan Băjenaru (1891-1892).

¹⁶ H. Goering, *Istoricul „Operei” în România*, în „Cele trei Crișuri”, no.11-12, an. XVII, 1936.

¹⁷ George Niculescu-Basu, *Amintirile unui artist de operă*, București, Editura Muzicală, 1958.

¹⁸ N. Niculescu-Buzău, *Suveniruri teatrale*, București, E.S.P.L.A., 1956.

Joacă apoi în ansamblul de operetă al Josefinei Gălușcă și în trupele lui Al. Leonescu, Teodor Popescu, Nicu Poenaru, A. Bobescu, Al. P. Marinescu. Începând cu anul 1900 își formează propriile trupe, alături de care cutreiera țara în lung și-n lat.

Membru în „Compania Grigoriu” încă de la crearea acesteia. În anul 1907 fondează, alături de Nottara, „Compania Artiștilor Asociați”. Între 1909-1911 joacă în „Compania Davila”, pentru ca din anul 1912 să-și facă o nouă trupă, alături de Alexandrina Alexandrescu, Natalia Vasiliu, Eleonora Buzău, Lucreția Brezeanu, Ion Morțun, Mișu Ștefănescu, Mișu Fotino, St. Decu, A. Economu, Const. Stănescu, V. Romano-Napoleon.

Urmează un scurt episod la Teatrul Național din București (angajat de Davila și dat afară de următorul director).

În timpul Primului Mondial joacă pentru soldați, răniți, populația demoralizată. Înțelege că timpul operetei a apus, așa că la reîntoarcerea la București se asociază cu Constantin Tănase. Anii ce urmează sunt la fel de tumultuoși, cu treceri dintr-o companie în alta, pentru ca din 1948 să joace la Teatrul Național.

C. Stănescu-Cerna¹⁹, tenor.

În anul 1902 joacă la „Societatea Lirică Română”, proaspăt constituită, pentru ca doi ani mai târziu să fie inclus în „Compania Grigoriu” (făcea parte dintre artiștii liberi, care la finalul stagiunii puteau juca în alte companii și pleca în turnee). După moartea lui Grigoriu, alături de Carussy, Anna Grand, Mariora Cinski creează o Companie de Operetă (1914). În același an joacă fugitiv și în compania Bărcănescu (1914).

Tot în aceeași perioadă sunt puse bazele Operei studențești, trupă menită să ofere un loc unde să se afirme tinerii studenți și proaspeții absolvenți ai Conservatorului. Profitând de slăbiciunea lui Leon Popescu pentru operă, noua întreprindere începe să joace la Teatrul Liric (compania lui Grigoriu își începuse declinul) și ulterior la Teatrul Eforie. Din cauza condițiilor improprii, trupa nu rezistă.

Ideea necesității unui teatru de operă nu este abandonată, așa că în anul 1915, fostul impresar al Operei studențești, Leon Popescu, și C. Stănescu-Cerna pun bazele unei trupe – „Compania lirică de Opere comice și Opere”, avându-i în componență pe G. Niculescu-Basu, Alexandrina Feraru, Margareta Rădulescu, F. Stelescu Spitzer, P. Ghimpețianu, C. Fotache, I. Damian, Tămășescu, Costescu Duca (își va schimba ulterior numele în „Artiștii Asociați”). Joacă la Blanduzia, la Teatrul Liric, Teatrul Dacia. Condițiile economice și culturale ale epocii au dus însă la falimentul acestor asocieri și apariția unora noi cu existență la fel de efemeră.

Izbucnirea războiului și retragerea unei părți mari a artiștilor la Iași marchează o nouă etapă în istoria operei române. La Iași a fost creată „Societatea

¹⁹ Monica Duță, *Concerte de muzică ilustrate în presa zălăuană interbelică*, în <http://www.caietesilvane.ro/articole/2108>

Lirică Română” sub conducerea lui George Enescu, din care făceau parte Romulus Vrabiescu, Vasile Rabega, Marius Niculescu, Grigore Petrovicescu, George Niculescu-Basu, Edgar Istratty, Elena Drăgulescu-Stinghe, Jean Athanasiu, Jean Bobescu. Stănescu-Cerna nu se află printre membrii fondatori ai acesteia. Nu-l găsim nici printre semnatarii actului fondator al Societății Lirice Române Opera (2 septembrie 1919), chiar dacă în notițele lui George Ionașcu (fost bibliotecar al Operei) este menționat printre societari.

O trupă condusă de Stănescu-Cerna exista în perioada interbelică, mărturii despre turneele ei regăsindu-se în presa vremii.

Dimitrie Teodorescu (Theodorescu)²⁰ (1857-1937), bas.

Fiu de preot, coleg de seminar cu Ioan Băjenaru.

A jucat, cu mici întreruperi, pe scena Naționalului bucureștean, încă din 1883, făcând parte din trupa de lirici a teatrului sau din ansamblurile care obținuseră „impresa” operei române. A fost mereu alături de G. Stephănescu, susținându-i încercările de a crea Opera Română. Bursa primită în anul 1885 nu a folosit-o, preferând să rămână în țară pentru a contribui la evoluția operei române.

Membru fondator al „Societății lirice române” (G. Stephănescu) și membru al „Companiei lirice române de operă și operetă” (C. Grigoriu) încă de la înființare.

A renunțat la muzică pentru a se apleca asupra unei cariere didactice, devenind în anul 1900 profesor de canto la Seminarul Central. A fost dirijor al corului bisericii Domnița Bălașa în locul lui Costache Bărcănescu.

²⁰ Ioan Massoff, *Tenorul Ioan Băjenaru și vremea lui*, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, București, 1970.

Fig. 1. - Compañia Grigoriu

Fig. 2 – Carussy

TRUPA DE LA „GRIGORIU”

Fig. 3. – Ciucurette Florica Cristoforeanu

Fig. 4. – Ciucurette

Fig. 5. - Elena Leonard

Fig. 6. - Elena Drăgulescu

Fig. 7. - Familia Leonard

Fig. 8. - Florica Cristoforeanu

Fig. 9. Florica Cristoforeanu și N. Leonard

Fig. 10. - Florica Florescu și N. Leonard

Fig. 11. - Leonard și Carussy

Fig. 12. - Leonard și Ion Cigalia

Fig. 13. - Leonard și Petrovicescu

Fig. 14. - Leonard și Ciucurette

Fig. 15. – Leonard și Elena Leonard

Fig. 16. - Leonard și Florica Florescu

Fig. 17. - Leonard și Stănescu Cerna

Fig. 18. - Leonard și Virginia Miciora

Fig. 19. - Leonard

Fig. 20. - Leonard

Fig. 21. - Leonard

Fig. 22. - Leonard

TRUPA DE LA „GRIGORIU”

Fig. 23. - Leonard

Fig. 24. - Maximilian

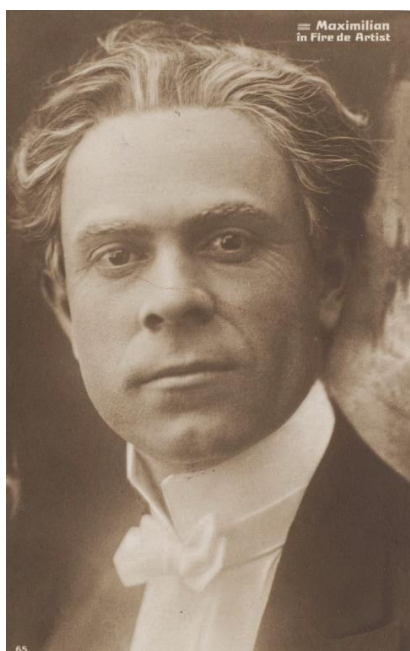

Fig. 25. - Maximilian

Fig. 26. - Maximilian

Fig. 27. – Maximilian și Ciucurette

Fig. 28. – Maximilian, Fl. Florescu Carussy

Fig. 29. – Maximilian și Leonard

Fig. 30. - Niculescu-Basu

Fig. 31. – E. Theodorescu și N. Leonard

Fig. 32. – Virginia Miciora și Leonard

Fig. 33. - Zilly Rasianu și N. Leonard